

Biblioteka
44°N i 20°E

Urednik
Nikola Petaković

Copyright © 2014 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

Dizajn korica

Stardust LAB / www.stardust.rs

ISBN 978-86-7702-360-7

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, preštamovati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2014.

Vanja Čobanov

NOĆ MI TE
DUGUJE

Čarobna
knjiga

**„Sve što meni daje otac k meni će doći;
i koji dolazi k meni neće ga istjerati napolje.”**

SVETO JEVANĐELJE PO JOVANU

PROLOG

Nekoliko dugih sati Marija je ležala u porođajnoj sali. Nekoliko puta je dozivala babice: „Pozovite doktora, izgleda da se ništa ne dešava”. CTG očigledno nije bio ispravan, pokazivao je kontrakcije veće od realnih. Na kraju je molila samo da je puste u toalet jer bešika više nije mogla da izdrži. Pomerala je glavu, „vezana” leđima za krutu ravnu površinu porođajnog stola; pogled joj je iz dosade lutao po praznoj prostoriji i zaustavljao se na ružnim tačkama: prljavim staklenim površinama prozora i iskrivljenim krilima koja nisu mogla lepo da se zatvore, okrnjenim i izubijanim ivicama zidova, praznom plastičnom grlu za sijalicu u kojem je uočila larve i mrtve leptire; plafon davno okrečen u belu boju postao je platno za sve nijanse smeđe. Osećala je duvanski dim koji joj se uvukao u kosu u prijemnoj sobi; vrata su tamo širom otvorena, a klimatizacija nije bila u funkciji. Kupatilo koje je delila s nekoliko porodilja bilo je poplavljeno, sa zalepljenim dlakama na pločicama i baterijom

iz koje je curila samo topla voda. Pomislila je, neposredno pre porođaja, kako to mesto nema potrebno dostojanstvo za rađanje novog života.

Sledeće što je osetila bilo je kako tone u ošamućenost, u tupu i praznu misao. Doktor joj je prišao bez reči pozdrava i nije čula nijednu reč od njega tokom porođaja. U momentima kad se uspravljala od jakih kontrakcija, pokušala je da uhvati njegov pogled, ali on kao da je izbegavao komunikaciju. Nakon porođaja se okrenuo i otišao. Babica joj je stavila u ruke bebu, medenog plavušana, i Mariji, zagledanoj u svetloplave oči deteta, doktor više nije bio važan... Nakon samo nekoliko minuta prišla joj je sestra i uzela bebu iz naručja. „Kuda ga vodite?“, upitala je. „Potrebno je uraditi analize.“ Posmatrala je malu glavicu s plavom, gotovo belom kosom kako odlazi od nje i nestaje iza vrata.

Neko vreme veza između majke i bebe nije postojala. Marija nije znala gde joj je sin. Marko, bebin otac, nije znao gde je Marija i da li se porodila. Sat vremena posle Marijinog porođaja u do tada praznom hodniku pojavilo se nekoliko ljudi, koji su se uputili prema Marku dok je on nervozno šetao po prijemnom odeljenju. Ispred ostalih je koračao krupni dvometraš duge kose. Prepoznao je gospodina, doktora Nikolića – izlazili su u istu kafanu. Onako ogromnog, s velikom glavom, morali ste ga registrovati. Sedeo je u zatvorenom društvu, večito s kartama u rukama i flašom viskija na stolu. Čuo je da je nedavno zbog podobnosti i zasluga postao načelnik porodilišta. Iza načelnika su koračale dve sestre i mlađi doktor, koji se jedini zaustavio ispred njega i predstavio mu se. „Vaše dete je, nažalost, umrlo. Odmah nakon porođaja. Pretpostavljamo da je u pitanju srce.

Žena vam je dobro. Njoj još nismo rekli. Mislili smo da treba da budete pored nje kad bude čula vest. Morate pronaći snagu. Biće još prilika.”

Sve se to događalo pre trideset šest godina u jednoj zemlji koja više ne postoji. Nekad granice traju kraće nego vek jedne zgrade. U novoj državi kragujevačko porodilište je nastavilo da propada, a niti života i smrti tek rođenih beba držala je u rukama tajna družina, ne popuštajući ih previše, da se ne zamrse...

Marija, međutim, nikad više nije ušla u porodilište i nije znala ništa o tim krojačima sudbine. Preselila se u Beograd, smeštajući jedan grad, u kojem je živela, volela i rodila sina, u zaborav. Zaboravila je malenu glavicu s plavom paperjastom kosom. Zaboravila je radost posle koje je usledio nezaustavljiv plač, nakon kojeg više ništa nije bilo isto. Zaboravila je privlačenje sopstvenog grešnog. Zaboravila je ludu želju za Markom. Zaboravila je da osećanja imaju miris, boju i ukus...

Desilo se jednom da u naizgled običnom danu Marija zastane na početku Terazija dvoumeći se u kom pravcu da krene. Dok je zamišljeno gledala u neodređenom pravcu, prišla joj je nepoznata mlada žena sa čudnom setom u očima. „Da li ste majka?“, postavila joj je neobično pitanje i pružila joj jedan papirić. Marija je pročitala veliki crveni naslov na flajeru: *DA SE VIŠE NIJEDNA BEBA NE UKRADE*. „Dodite na konferenciju u Medija centar“, žena je nastavila da govori. „Ne postoji važnija stvar od ove.”

Ušla je u zgradu nošena nejasnim osećajem.

„Novi život, od kojeg sve kreće, ne sme da nestane ispred očiju dvoje ljudi koji su ga iz ljubavi začeli.” Komešanje i buku

u sali prekinuo je visoki crnomanjasti muškarac obrativši se prisutnima u Medija centru ispred Udruženja roditelja nestalih beba u Srbiji. „Svakog meseca u Srbiji se ukrade dvadeset novorođenčadi. Zahtevamo da se što pre donese Zakon o ukradenim bebama!” Posle uvodnih rečenica Marija je nastavila da sluša izlaganje sa smanjenom pažnjom – osetila je da se u njoj podiže plima i videla je, kao neko predskazanje, površinu vode ispunjenu lokvanjima i belim cvetovima.

Nema istorije ljubavi koja nije prekidana i narušavana, nije postojala nijedna bez manjih ili većih iskušenja, kolebanja i nevere. Takvi trenuci nastupe iz raznih razloga, spoljašnjih ili unutrašnjih. I kad naiđu, iziskuju od čoveka posebnu mudrost – da shvati da je ljubav živa, da ne mora da bude savršena i da, naposljetku, veruje kako u njemu postoji i ono što on ne vidi... A ponekad ni sva mudrost i vera nisu dovoljni, jer se stranice istorije pišu direktnom rukom đavola, rukopisom najveštijeg trgovca sudbinama.

KNJIGA PRVA

Skadarsko jezero, Crna Gora, 1976. godina

Kolebanje, ako se taloži, ako se skuplja godinama, kroz duge vekove, u duši – kroz sećanja i tajne, u krvi – kao prokletstvo i krst porodice, u jednom se kolenu vidno i jasno izrazi. Iz iste su porodice, od istog oca i iste majke: Jedan ne odustaje od slane prošlosti i veze s Gospodom, a Drugi odavno pije slatku vodu i u prirodi je, kao i Skadarsko jezero, prekinuo svoju široku i otvorenu vezu s morem. Ta razlika u nivoima svesti u jednom će slučaju, slučaju koji dolazi, zauvek obrisati vekovne veze i tragove.

Krv je ista, ali pogledi na život i osećanja se pomešaju. Dok jedan od braće vuče krvave i zamršene konce, uvek se krijući u senci prošlosti i nasleđenom vekovnom opravdanju da opstanak porodice i produženje loze nemaju cenu, drugi miruje i sanjari o nedomaštanom životu pored žene koje više nema.

Dok mlađi brat u jezeru i njegovim nepreglednostima vidi večito skrovište u kojem se sve mučne tajne mogu potopiti i nestati, a močvare karaktera oprati i umiti pred svaki novi dan, stariji, sudbinom izmučen, stalno pogledava u lokvanje i bele cvetove na površini jezera, trideset i sedam godina opsednut uspomenu na ženu koju je jedne noći izgubio.

Iz te tragične noći iznikao, između njih stoji čovek koji nosi njihovo prezime, ali ne i njihovu krv.

1. SVET MOŽE DA NESTANE

„Ako se otarasim svojih đavola, izgubiću svoje anđele.”¹

SVET MOŽE DA NESTANE, ZA JEDAN DAN, ZA JEDNU NOĆ, I DA SE SVE POSLE TOGA SAMO PRIVIDOM ZOVE. Ono što takav život čini mogućim, a telo i duh održivim, jeste čekanje kraja i odlazak na neko drugo mesto.

Danilo je odavno prestao da veruje u nebo i u Boga. Verovao je da će, kada dođe vreme, potonuti u smeđe močvarne dubine Skadarskog jezera. Dvadeset dve godine unazad lica i događaji, reči, svi glasovi i zvukovi koje je Danilo čuo oko sebe nisu imali nikakvu važnost. Nije ih bojio, nije ih osećao. Kao da ništa nije video i ništa nije čuo. Jedina stvarnost koja ga je dodirivala, u

¹ Tenesi Vilijams

kojoj je pronalazio neku misao i u kojoj je razgovarao s duhom svoje odavno preminule žene Milijane i sa senom dečaka koji je s petnaest godina napustio Karuč i porodično ognjište, odvijala se na površini jezera, u tihoj, gotovo mističnoj zagledanosti u vodu.

Da bi pojačao glasove tih međusvetovnih razgovora, Danilo je pod prstima pomerao četrdeset jednu kuglicu stare brojanice. Kuglice za koje je verovao da su svete i da prenose dodire ispleo je monah iz konaka sa ostrva Kom, sedeći ispred vrata crkvice porodičnog hrama Crnojevića. Kad je Zetska mitropolija napustila svoje nekadašnje sedište, stari monah je ostao da čuva tu važnu pravoslavnu kotu i da se moli. Mir ili nemir pronašao je u pravljenju čudesno lepih brojanica. Kuglice za njih pronašao je u udubljenju zida iza jednog kamena, ispod freske koja prikazuje trenutak kad se Rade Petrović Njegoš, budući pisac *Gorskog vijenca*, zamonašio. Izneo je sanduk sa skrivenim zaboravljenim blagom na svetlo dana ispred crkve i kada je podigao metalni poklopac, ugledao je mnoštvo šarenih poludragih kuglica različitih boja i oblika. Kao da mu je pogled na njihovo šarenilo i sjaj oduzeo mir i monah, nastavivši da ga nadalje do smrti traži, počeo da plete brojanice, zauvek zarobljen u mestu. Zaboravio je da jede, a vodu mu je donosila kiša s neba. Nikad više nije ušao u crkvicu, u koju se s vremenom, kroz otvorena vrata, od kiše i vetra počeo taložiti mulj.

Kako su brojanice iz te metalne kutije nestale i kako su podeljene, Danilo nikad nije saznao.

Nedaleko od Koma, ka severu, gde se širina jezera sužava i uvlači između brežuljaka, otvara se zaliv, izvor Skadarskog jezera. U njemu su dva oka – vrtače iz kojih kulja voda, bogata

staništa riba. Na obali zaliva, uokvireno vodom zelenkastom od lokvanja i brdima koja se ređaju jedno iza drugog i nestaju u daljini, stoji Karuč, drevno ribarsko selo. Mora da je slika iz čamca kojim su se Danilovi roditelji dovezli do sela bila sasvim ista. Na najvišoj tački sela stoji zdanje koje je sagradio Sveti Petar – Petar I Petrović Njegoš – da bi u njemu među Ceklinjanima provodio zime, u blagoj klimi, zaklonjen od vetrova. Ispod najveće zidanice u selu, na nižim kotama, sve do vode, u mestimičnom zelenilu ređaju se retke kamene kuće. Kad su se te davne hiljadu devetsto četrdeset sedme godine iskricali na obalu, otac je pronašao jedno skoro do temelja srušeno zdanje. Raspitao se kod meštana i saznao je da je to nekadašnji magacin ribara iz okolnog sela Rvaši i da plac i ono što je ostalo na njemu ne pripadaju nikome. Tako se roditelji odlučiše da sa ono zlata što su ga uz malo odeće poneli iz stare kuće na ruševinama ribarskog magacina podignu svoje novo porodično gnezdo. „Ovđe ćemo biti sigurni. S planina je teško probiti se i sići dolje, a sa obale, sa ovog mjesta, svaki čun nam je vidljiv”, reče Božo Vukotić prvog jutra dok je na placu kopao rupu u kojoj će mešati blato za zidanje. Prvih nekoliko dana otac je zidao sam, uz njegovu pomoć. On mu je donosio ispred srušenih zidova kamenje s placa i okoline, ređajući ga na gomilu. Božo je bio ćutljiv. Gotovo da nije progovarao cele dane. Danas zna da su njegovom ocu misli bile u crnogorskom kršu u čijem je pravcu u retkim pauzama od zidanja zamišljeno gledao, ka Rumiji i njihovom selu Zupcima, koje su jedne tihe noći napustili zauvek. Nekoliko meseci pre te čudne i nagle selidbe Božin rođeni brat, Danilov stric Ivan Vukotić Mališa, ubijen je zbog jedne međe u pijanoj noći ispred stare krčme